

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ АБІТУРІЄНТІВ-2011 НАПРЯМІВ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ» І «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

Сергієнко В. М.
Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

Анотація. *Запропоновано сучасну систему оцінювання фізичної підготовленості абітурієнтів з фізичної культури (творчий іспит) напрямів «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини». Нормативи оцінок розраховано*

© Сергієнко В. М., 2011

за прогресивною шкалою, рівні досягнень – відповідно до 5-бальної шкали сигмальних відхилень. Апробація поданого оцінювання розвитку рухових здібностей засвідчила належний рівень підготовки кандидатів до вступу у вищий навчальний заклад.

Ключові слова: абітурієнти, творчий іспит, фізична підготовленість, нормативи оцінок, тестові випробування.

Аннотація. Сергиєнко В. Н. Система оцінювання фізической підготовленности абитуриентов-2011 направлений «Физическое воспитание» и «Здоровье человека». Предложена современная система оцінювання фізической підготовленности абитуриентов по фізической культурі (творческий экзамен) направлений «Физическое воспитание» и «Здоровье человека». Нормативы оценок рассчитаны по прогрессивной шкале, уровни достижений – согласно 5-бальной шкале сигмальных отклонений. Апробація данного оцінювання развития двигательных способностей удостоверила надлежащий уровень подготовки кандидатов к вступлению в высшее учебное заведение.

Ключевые слова: абитуриенты, творческий экзамен, физическая подготовленность, нормативы оценок, тестовые испытания.

Abstract. Sergienko V. System of evaluation of physical preparedness of university entrants-2011 of disciplines «Physical education» and «Health of man». The modern system of evaluation of physical preparedness of university entrants is offered on the physical culture (creative examination) of disciplines «Physical education» and «Health of man». The norms of estimations are expected after a progressive scale, levels of achievements in obedience to by the 5-ball scale of sigmoid scales. Approbation practice of the given evaluation of developing motive flairs was show the proper level of preparation of applicauts higher educational establishment.

Key words: university entrants, creative examination, physical preparedness, standarts of estimations, tests.

Постановка проблеми. Виявлення професійної придатності абітурієнтів до конкретного виду діяльності – один із найважливіших етапів забезпечення успішності опанування навичок майбутньої професії для галузі «Фізичне виховання і спорт». Практична реалізація цього завдання передбачена системом заходів щодо професійної орієнтації і професійного добору як спеціально організованого процесу, в якому за допомогою науково обґрунтованих методів і визначають кандидатів відповідно до індивідуальних здібностей, найбільш придатних до навчання у виші. Одним із провідних механізмів відбору до вищої школи є вступні іспити зі спеціальності, що покликані давати об'єктивний підсумок про відповідність можливостей абітурієнтів специфічним вимогам професійної діяльності [1]. Однак нові реалії подальшого розвитку вищої школи, під час яких вступ до ВНЗ здійснюється шляхом набору на платних засадах, вимагають нових підходів до формування правил і програм відбору абітурієнтів до навчання за напрямками «Фізичне виховання», «Здоров'я людини» і «Спорт».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з інтеграцією фізкультурної освіти в загальноєвропейську систему вищої освіти очевидним стає формування новітніх технологій відбору в галузі фізичного виховання і спорту України [2; 4–6]. Зазначимо, що організація і проведення вступної кампанії регламентується Законом України «Про вищу освіту», Умовами прийому до вищих навчальних закладів України на 2011 рік, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 961 від 19.10.2010 року, Примірним положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу України, а також Правилами прийому, що розробляються кожним вищим навчальним закладом і погоджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Незважаючи на широкий спектр напрямів досліджень (О. М. Козленко, 2001; С. М. Артемьев, П. А. Захарова, 2005; К. Бухта, 2005; Л. П. Сергиєнко, Г. А. Первов, 2006; С. Биканов, І. Кравченко, 2007; А. Огністий, В. Єднук, В. Омеляненко, 2010), питання відбору абітурієнтів для оволодіння професією вчителя фізичної культури,

спортивного педагога і фізреабілітолога досліджено недостатньо.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дослідження виконується згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. з напрямку «Методологічні та організаційно-методичні основи раціональної підготовки спортсменів» відповідно до наукової теми 2.18. «Удосконалення механізмів управління руховою діяльністю спортсменів».

Мета дослідження – визначити нормативи та оцінні шкали для творчого іспиту (фізична культура) та навести результати абітурієнтів напрямів «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини», які вступили до Інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2011 році.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з правилами прийому Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка 2011 року, абітурієнти напрямку підготовки «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини» складають такі вступні іспити: 1) українська мова та література (за сертифікатом державного центру ЗНО); 2) біологія (за сертифікатом державного центру ЗНО); 3) середній бал атестата; 4) фізична культура (творчий іспит). Вступні випробування з фізичної культури проводяться у вигляді практичного тестування (легкоатлетичних, гімнастичних вправ, плавання для кожного напрямку підготовки окремо). Результати тестування оцінюються за 100-бальною шкалою з переведенням у 200-бальну систему оцінювання якості знань [7].

Абітурієнтам напрямку підготовки «Фізичне виховання», які мають спортивне звання з посвідченням відповідного зразка «Майстер спорту України», за практичне тестування з фізичної культури автоматично нараховується максимальний тестовий результат – 200 балів.

Загальний результат з практичного тестування (легкоатлетичні та гімнастичні вправи) формується із суми балів, отриманих за виконання кожної з двох вправ. Тестові вправи і нормативи оцінок для абітурієнтів

Таблиця 1

Тестові вправи і нормативи оцінок з легкої атлетики і плавання для абітурієнтів
напряму «Фізичне виховання»

Біг 100 м, с				Біг 1000 м, хв				Плавання 50 м, хв, с			
Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки	
рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали
0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
16,0	2	18,0	2	4,00	2	5,50	2	1.30,0	2	1.45,0	2
15,0	3	17,0	3,0	3,50	3	4,50	3	1.20,0	3	1.30,0	3
14,4	3,5	16,4	3,5	3,45	3,5	4,35	3,5	1.10,0	4	1.20,0	4
14,2	4	16,2	4	3,40	4	4,30	4	1.05,0	5	1.10,0	5
14,0	4,5	16,0	4,5	3,35	4,5	4,25	4,5	1.00,0	6	1.05,0	6
13,7	5	15,8	5	3,31	5	4,20	5	0,55	7	1.00,0	7
13,5	5,5	15,6	5,5	3,28	5,5	4,15	5,5	0,50	8	0,55	8
13,4	6	15,4	6	3,25	6	4,12	6	0,49	9	0,54	9
13,3	6,5	15,3	6,5	3,22	6,5	4,08	6,5	0,48	10	0,53	10
13,2	7	15,2	7	3,18	7	4,05	7	0,47	11	0,52	11
13,1	7,5	15,1	7,5	3,15	7,5	4,00	7,5	0,46	12	0,51	12
13,0	8	15,0	8	3,12	8	3,56	8	0,45	13	0,50	13
12,9	8,5	14,9	8,5	3,09	8,5	3,54	8,5	0,44	14	0,49	14
12,8	9	14,8	9	3,06	9	3,52	9	0,43	15	0,48	15
12,7	10	14,7	10	3,03	10	3,50	10	0,42	16	0,47	16
12,6	11	14,6	11	3,00	11	3,48	11	0,41	17	0,46	17
12,5	12	14,5	12	2,58	12	3,46	12	0,40	18	0,45	18
12,4	13	14,4	13	2,56	13	3,44	13	0,39	20	0,44	20
12,3	14	14,3	14	2,54	14	3,42	14	0,38	22	0,43	22
12,2	15	14,2	15	2,52	15	3,40	15	0,37	24	0,42	24
12,1	16	14,1	16	2,50	16	3,38	16	0,36	26	0,41	26
12,0	17	14,0	17	2,48	17	3,36	17	0,35	28	0,40	28
11,9	17,5	13,9	17,5	2,45	17,5	3,33	17,5	0,34	30	0,39	30

Таблиця 2

Схема переведення в 100-бальну шкалу тестових результатів виконання гімнастичних вправ
чоловіків і жінок (акробатичні вправи, вправи на брусах, опорний стрибок)

Тестовий результат, бали	100-бальна шкала, бали	Тестовий результат, бали	100-бальна шкала, бали	Тестовий результат, бали	100-бальна шкала, бали
0	1	8,5	6	9,3	11
5,0	2	8,6	6,5	9,4	12
6,0	3	8,7	7	9,5	13
6,5	3,5	8,8	7,5	9,6	14
7,0	4	8,9	8	9,7	15
7,5	4,5	9,0	8,5	9,8	16
8,0	5	9,1	9	9,9	17
8,4	5,5	9,2	10	10	17,5

напряму «Фізичне виховання» відображено в табл. 1, 2.

Подані табл. 1 і 2 складаються з граф, де розташовані види тестових вправ, технічні результати для чоловіків і жінок, а також кількість балів, яка може бути нарахована за показані результати. Діапазон результатів, що оцінюються, поділений на 24 міжбальних інтервали, тому для визначення кількості балів необхідно в одній з граф, що зафіксовані в таблицях, знайти результат, показаний на дистанціях, і, дивлячись по горизонталі, зіставити його з відповідними балами для чоловіків або жінок. Творчий іспит з фізичної культури для абітурієнтів напря-

му «Здоров'я людини» також проводиться у формі практичного тестування розвитку рухових здібностей, на основі двох видів з легкої атлетики і гімнастики та одного з плавання, окремо для чоловіків і жінок (табл. 3, 4).

Подані нормативи оцінок тестових результатів для абітурієнтів свідчать, про те що вони розроблені на основі прогресуючої шкали. Чим вище спортивний результат, тим більшою надбавкою шкали оцінюється його поліпшення. Прогресуючі шкали застосовуються в плаванні, окремих видах легкої та важкої атлетики. Математичний вираз для побудови

Таблиця 3

Тестові вправи і нормативи оцінок з легкої атлетики і плавання для абітурієнтів
напряму «Здоров'я людини»

Біг 100 м, с				Біг 800 м, хв				Плавання 25 м, с			
Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки	
рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали	рез-т	бали
0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
16,5	2	18,0	2	3,50	2	4,45	2	48,0	2	59,0	2
16,0	3	17,6	3	3,40	3	4,35	3	44,0	3	53,0	3
15,9	3,5	17,4	3,5	3,35	3,5	4,30	3,5	40,0	4	47,0	4
15,8	4	17,2	4	3,30	4	4,25	4	36,0	5	43,0	5
15,7	4,5	17,0	4,5	3,25	4,5	4,20	4,5	33,0	6	39,0	6
15,6	5	16,8	5	3,21	5	4,15	5	30,0	7	36,0	7
15,5	5,5	16,6	5,5	3,18	5,5	4,10	5,5	27,0	8	33,0	8
15,4	6	16,4	6	3,15	6	4,05	6	25,0	9	30,0	9
15,3	6,5	16,3	6,5	3,12	6,5	4,00	6,5	24,0	10	29,0	10
15,2	7	16,2	7	3,09	7	3,55	7	23,0	11	28,0	11
15,1	7,5	16,1	7,5	3,06	7,5	3,50	7,5	22,0	12	27,0	12
15,0	8	16,0	8	3,03	8	3,46	8	21,0	13	26,0	13
14,9	8,5	15,9	8,5	2,59	8,5	3,44	8,5	20,0	14	25,0	14
14,8	9	15,8	9	2,56	9	3,42	9	19,5	15	24,5	15
14,7	10	15,7	10	2,53	10	3,40	10	19,0	16	24,0	16
14,6	11	15,6	11	2,50	11	3,38	11	18,5	17	23,5	17
14,5	12	15,5	12	2,48	12	3,36	12	18,0	18	23,0	18
14,4	13	15,4	13	2,46	13	3,34	13	17,5	20	22,5	20
14,3	14	15,3	14	2,44	14	3,32	14	17,0	22	22,0	22
14,2	15	15,2	15	2,42	15	3,30	15	16,5	24	21,5	24
14,1	16	15,1	16	2,40	16	3,28	16	16,0	26	21,0	26
14,0	17	15,0	17	2,38	17	3,26	17	15,5	28	20,5	28
13,9	17,5	14,9	17,5	2,35	17,5	3,23	17,5	15,0	30	20,0	30

прогресуючих шкал може мати вигляд:

$$y = a \times x^n,$$

де: y – очки;

x – результат;

a, n – коефіцієнти рівняння [3].

Залежно від розрахованих величин визначалися рівні досягнення (низький, нижче середнього, середній, вище середнього, високий). За 5-бальною шкалою сигмальних відхилень значення результату в тестовій вправі $\bar{X} \pm 0,5S$ приймається за середній рівень, $\bar{X} \pm 1,5S$ – нижче середнього або вище середнього рівень, $\bar{X} \pm 2,5S$ – низький або високий рівень [8].

Порівняльний аналіз особливостей фізичної підготовленості за результатами вступних випробувань з фізичної культури абітурієнтів напряму «Фізичне виховання» і «Здоров'я людини» подано у табл. 5.

У бігу на 100 м (табл. 5) у чоловіків – абітурієнтів за напрямом «Фізичне виховання» результат становить $13,1 \pm 0,69$ с – нижче середнього рівня, а у жінок – $15,6 \pm 1,68$ с, що відображає середній рівень розвитку швидкісних здібностей. Порівнюючи результати абітурієнтів за напрямом «Здоров'я людини», зазначимо, що у чоловіків у бігу на 100 м результат $13,7 \pm 0,78$ с відповідає середньому рівню розвитку швидкісних здібностей, а це вказує на те, що такі нормативи не є занадто легкими для

орієнтованої молоді, у жінок зафіксовано результат $17,2 \pm 0,58$ с, що відповідає рівню нижче середнього. Розвиток витривалості в абітурієнтів напряму «Фізичне виховання» з результатом 3,09 хв у чоловіків визначено на середньому рівні, у жінок з результатом 4,15 хв – нижче середнього рівня, відповідно з напрямом «Здоров'я людини» у чоловіків з бігу на 800 м – $2,39$ хв та у жінок – $3,28$ хв – середній рівень.

Результат $18 \pm 3,79$ разів з підтягування на перекладині характеризує вище середнього рівень розвитку динамічної силової витривалості абітурієнтів напряму «Здоров'я людини», а у дівчат у тестовій вправі в кількості $14 \pm 7,38$ разів з піднімання ніг у кут до 90° – середній рівень розвитку.

Виконання акробатичних вправ у чоловіків з напрямом «Фізичне виховання» з результатом $8,8 \pm 0,80$ бала оцінено на середньому рівні, у жінок із результатом $9,9 \pm 0,16$ бала – на високому рівні, аналогічно в абітурієнтів з напрямом «Здоров'я людини» визначено у чоловіків середній результат ($7,8 \pm 1,12$ бала) у жінок результат $8,4 \pm 0,69$ бала характеризують середній рівень розвитку.

Середні показники оцінювання виконання вправ на брусах з напрямом «Фізичне виховання» становлять: $8,3 \pm 0,94$ бала у чоловіків (середній рівень), $9,3 \pm 0,75$ бала у жінок (середній рівень), $7,3 \pm 1,77$ бала у чоловіків (середній рівень) і $8,7 \pm 0,07$ бала у жінок

Таблиця 4

Тестові вправи і нормативи оцінок з гімнастики для абітурієнтів напрямку «Здоров'я людини»

Бали	Підтягування на перекладині	Піднімання ніг у кут, разів	Акробатичні вправи, бали	Вправи на брусах, бали
	чоловіки	жінки	чоловіки/жінки	жінки
1	0	0	0	0
2	1	1	5,0	5,0
3	2	2	6,0	6,0
3,5	3	3	6,5	6,5
4	4	4	7,0	7,0
4,5	5	5	7,5	7,5
5	6	6	8,0	8,0
5,5	7	7	8,4	8,4
6	8	8	8,5	8,5
6,5	9	9	8,6	8,6
7	10	10	8,7	8,7
7,5	11	11	8,8	8,8
8	12	12	8,9	8,9
8,5	13	13	9,0	9,0
9	14	14	9,1	9,1
10	15	15	9,2	9,2
11	16	16	9,3	9,3
12	17	17	9,4	9,4
13	18	18	9,5	9,5
14	19	19	9,6	9,6
15	20	20	9,7	9,7
16	21	21	9,8	9,8
17	22	22	9,9	9,9
17,5	23	23	10	10

Таблиця 5

Результати випробувань з фізичної культури абітурієнтів, які вступили до ІФК СумДПУ ім. А. С. Макаренка ($\bar{X} \pm S$)

Тести фізичної культури		Фізичне виховання		Здоров'я людини	
		Чоловіки (n=32)	Жінки (n=8)	Чоловіки (n=7)	Жінки (n=5)
Легка атлетика	біг 100 м, с	13,1±0,69	15,6±1,68	13,7±0,78	17,2±0,58
	біг 1000/800 м, хв	3,09±0,24	4,15±0,51	2,39±0,09	3,28±0,12
Гімнастичні вправи	підтягування на перекладині, разів	–	–	18±3,79	–
	піднімання ніг у кут, разів	–	–	–	14±7,38
	акробатичні вправи, бали	8,8±0,80	9,9±0,16	7,8±1,12	8,4±0,69
	вправи на брусах, бали	8,3±0,94	9,3±0,75	7,3±1,77	8,7±0,07
Плавання	опорний стрибок, бали	8,7±0,81	9,7±0,53	–	–
	50 м, с	0,44±0,13	0,52±0,28	–	–
	25 м, с	–	–	0,19±0,05	0,30±0,08

(нижче середнього рівня) для абітурієнтів напрямку «Здоров'я людини». Слід відзначити, що під час виконання опорного стрибка абітурієнтами напрямку «Фізичне виховання» отримано такі результати: чоловіки – 8,7±0,81 бала (середній рівень), жінки – 9,7±0,53 бала (вище середнього рівень).

Під час розгляду результатів абітурієнтів з напрямку «Фізичне виховання» з плавання на 50 м було встановлено, що у чоловіків результат становить 0,44±0,13 с (вище середнього рівня), у жінок – 0,52±0,28 с (нижче

середнього рівня), а в абітурієнтів з напрямку «Здоров'я людини» з плавання на 25 м у чоловіків – 0,19±0,05 с (вище середнього рівня), у жінок – 0,30±0,08 с (нижче середнього рівня).

Отже, тестування фізичної підготовленості абітурієнтів чітко розмежувало кандидатів на тих, хто цілеспрямовано готувався до вступу у вищий навчальний заклад, і тих, хто спонтанно взяв участь у вступних випробуваннях. Якщо говорити про загальну кількість балів за фізичну культуру (творчий іспит), що отри-

мали абітурієнти під час вступу в інститут фізичної культури СумДПУ імені А. С. Макаренка, то найбільша (180,3 бала) зафіксована з напрямку «Спорт» (табл. 6).

Абітурієнти відповідно до 200-бальної системи оцінювання якості знань з напрямку «Здоров'я людини» отримали у середньому 160,1 бала, з напрямку «Фізичне виховання» – 153,9 бала, що вимагає іншого підходу до формування правил і програм відбору кандидатів до навчання для галузі фізичного виховання та спорту.

Висновки. Визначено систему оцінювання тес-

тових випробувань абітурієнтів з фізичної підготовленості та подано результати творчого іспиту відповідно до правил прийому і сучасних вимог. Розроблені нормативи забезпечують достатній рівень і відносну однорідність фахових випробувань для відбору до вищого навчального закладу.

Перспективи подальшого розвитку у даному напрямі будуть спрямовані на розробку нових нормативних вимог і критеріїв оцінки вступних випробувань з фізичної підготовленості абітурієнтів, зважаючи на сучасні реалії.

Таблиця 6

Результати вступних випробувань з фізичної культури абітурієнтів, які вступили до ІФК СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2011 році, бали

Творчий іспит	Напрями підготовки											
	Фізичне виховання (n=40)				Здоров'я людини (n=12)				Спорт (n=15)			
	$\bar{X}$	S	Max	Min	$\bar{X}$	S	Max	Min	$\bar{X}$	S	Max	Min
Фізична культура	153,9	20,2	200	128	160,1	16,0	178,5	126	180,3	11,8	196	152

Література:

1. Артемьев С. М. Рейтинговая система обучения и контроля в учебном заведении физкультурного профиля / С. М. Артемьев, П. А. Захарова // Физическое воспитание и спорт в высших учебных заведениях: интеграция в европейское образовательное пространство : [сб. ст.] : [под ред. С. С. Ермакова] / *Международ. электронная науч. конф.*, Харьков, 26.04.2005 г. – Харьков : ХГАДИ, 2005. – С. 15–17.
2. Биканов С. З досвіду розробки і використання оціночних таблиць з плавання до вступного випробування з фізичної підготовки та екзамену зі спеціалізації «Плавання» / С. Биканов, І. Кравченко // *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* : [зб. наук. праць]. – Вінниця, 2007. – Т. 1. – С. 30–34.
3. Начинская С. В. Спортивная метрология / Начинская С. В. – М. : Академия, 2005. – 240 с.
4. Огнистый А. Якісний відбір абітурієнтів до навчання – майбутнє галузі фізичного виховання і спорту / А. Огнистый, В. Єднак, В. Омеляненко // *Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді* : [матеріали III Всеукр. наук.-метод. конф.] / [під заг. ред. Р. Р. Сіренко]. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2010. – С. 161–167.
5. Правила проведення тестувань фізичної підготовленості абітурієнтів з напрямку «Здоров'я людини» [Електронний ресурс] / Ужгородський національний університет. – Ужгород, 2011. – 4 с. – Режим доступу: univ.uzhgorod.ua.
6. Програма вступних випробувань з фізичної культури (творчий конкурс) для абітурієнтів галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» / Херсонський державний університет. – Херсон, 2011. – 13 с.
7. Програма з фізичної культури для вступу на перший курс, галузь знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми, 2011. – 31 с.
8. Сергієнко Л. П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти : [підруч.] / Сергієнко Л. П. – К. : КНТ, 2010. – 776 с.